

АРТ ПЕДАГОГИЧЕСКИ ПОДХОДИ И ДЕТСКО ТВОРЧЕСТВО, СТИМУЛИРАНИ ОТ ТЕМАТА ЗА ВОДНИТЕ ПРОСТРАНСТВА

Гергана Ангелова Аврамова-Тодорова
Университет „Проф. д-р Асен Златаров“

ART PEDAGOGICAL APPROACHES AND CHILDREN'S CREATIVITY, STIMULATED BY THE THEME OF WATER SPACES

Gergana Angelova Avramova-Todorova
University „Prof. d-r Asen Zlatarov“

* Авторът изказва благодарност към научен проект НИХ-467/2022 г., за финансирането на настоящата работа

Анотация: Докладът разглежда разнообразни арт педагогически техники за стимулиране на детското творчество. Идеята следва детското въображение и начина, по който то интерпретира обитателите на водните пространства. Използват се експресивни подходи за стимулиране на арт педагогическия процес. Творческите инструменти дават възможност на педагози, психолози, родители и специалисти от помагащите професии да изследват връзката между арт педагогическите техники и детска креативност.

Ключови думи: водни пространства, креативност, детско творчество, педагогика, арт педагогика, образование, ранно детско развитие.

Abstract: The report examines various possibilities of art pedagogical techniques for development of children's creativity. The idea follows children's imagination and the way it interprets the inhabitants of water bodies. Expressive means are used to stimulate the art pedagogical process. Creative tools enable educators, psychologists, parents and experts in the helping professions to explore the relationship between application of expressive techniques and children's creativity.

Keywords: water spaces, creativity, children's creativity, pedagogy, art pedagogy, education, early childhood development.

Настоящият доклад прави опит да предложи експериментален модел, чрез който да бъде изследвана връзката между арт педагогическите техники и детската креативност.

Теоретични аспекти на изследваната тема

Как да стимулираме детското творчество и креативност, и възможно ли е те да бъдат развивани с помощта на подходящи педагогически средства?

Отговорът на този въпрос е свързан най-напред с изясняване на понятието за творчество и креативност.

Всъщност, творчеството присъства навсякъде, където човекът фантазира, комбинира, изменя и създава нещо ново (Л. Виготски, 1982). „Креативност проявява детето, когато нагажда наличните предмети към играта и превръща кутията ту в шапка, ту в легло за куклата, ту в столче за себе си. То подхожда творчески и към проблемите, на които се натъква – носи вода за котето си в стара обувка, измайсторява си щит от кашон и пр... За да се сформира креативността като дълбинно (лично), а не само поведенческо (ситуативно) свойство, е необходима също целенасочена възпитателна работа по посока формиране и развитие на мотивацията за творчество [1].

Способността да твори и да създава е едно от основополагащите човешки качества, макар и в различна степен е присъщо на всеки от нас. Създаденият посредством творчеството образ се превръща в средство за общуване между хората, начин за предаване на информацията и приемането ѝ. От тази гледна точка, творческият образ се явява информационна връзка между автора и възприемащия [7].

При разработването на експерименталния модел, предложен по-долу, се основавам на концепцията за творческо мислене, представена от Е. Де Боно. Той определя креативното мислене като „метод“ за мислене „стъпка по стъпка, с разработени практически техники, които могат да се използват съзнателно“ (De Bono, 2009). „Е. де Боно използва именно концепция за творческото мислене като процес и внася ново разбиране за това понятие... Характерно за този вид творческо мислене е съчетаването на идеи, които не са били съчетавани до момента“ [4].

Идеята за използване на арт педагогически техники за стимулиране на детското творчество е почерпена от приложението на арт педагогиката. Според Е. Кузнецова (2017) значението на артпедагогиката представя нейното съдържание като „метафора, която не прилага изкуството за непосредствена, специфична цел на дейността, а по-скоро като възможност за постигане на професионални цели... Артпедагогиката се отличава от конвенционалните методи на образование и възпитание и предполага непосредствено творческо взаимодействие между нейните субекти... Тя се базира на възпитателни цели, свързани с ценностите, с креативното мислене, с интегративността на различни видове изкуства“ [6].

Като подходящ за развитието на въображението на децата в предложения експериментален модел е използван творчески разказ. Той, „повече от всяка друга форма на разказване изисква активизиране на мисленето и въображението, тъй като художественото преобразуване и комбиниране на знанията на децата, получени от различни източници, в хармонично композирано цяло, е възможно само при тяхното непосредствено участие. Това дава основание да се разглежда творческото разказване като процес – синтез и синхрон на мислене, въображение и емоции, който рефлектира в речта посредством продуцираните текстове“ [2].

В експерименталния модел е използвана и творческа игра, провокирана от разбирането, че приказката и играта са сред познатите дейности на децата. Ако учебната дейност се преплете с тях, ще може да се изгради среда, която да ги провокира и мотивира за работа. Така те ще бъдат насърчени да се превърнат в изследователи, откриватели, творци [3].

Експериментален модел с арт педагогически средства

Представеният в доклада авторски експериментален модел е на основата на арт педагогически техники, които да бъдат приложени в подходящ формат при деца в предучилищна и начална училищна възраст. Целта е да се формира творческата им личност, да се мотивира и стимулира креативния потенциал на децата. Използваните техники са съобразени с представените от А. Велева (2012) основни видове дейности и похвати за стимулиране на креативните изяви в детската градина и началното училище.

Задача 1. Техника с рисуване – автопортрет: „Здравей, аз съм Фламинго“

Фиг. 1. Изображение на Фламинго

Цел на заданието: изследване на собствения образ и начина на възприемане на другия, изграждане на позитивен „Аз“ образ;

Материали: хартия за рисуване, картон, цветни моливи, флумастери, пастели, бои.

Начин на изпълнение: за начало може да се използват като мотивираща нагласа откъси от книгата „Бъди Фламинго и се отличавай от тълпата“: „приеми несъвършенството – така е толкова по-интересно“, „избери свой собствен път ... вероятно ще те отведе на хубаво място“ [8]; предложете на децата да разгледат снимки и рисунки на фламинго, а после нека нарисуват образа му така, както си го представят; дискутирайте върху чертите от характера на Фламинго и кои от тях децата откриват у себе си.

Задача 2. Техника със съставяне на разказ – „Фабрика за кратки истории“

Цел на заданието: развиване на творческото мислене и креативност.

Материали: кратка история с празни места и примерен списък от думи за попълване, зарче.

Начин на изпълнение: използва се готовата история, като целта е да се попълнят празните места с предложенията от списъка с думи. [5]

Задача 3. Техника с моделиране – „Домът на Фламинго“

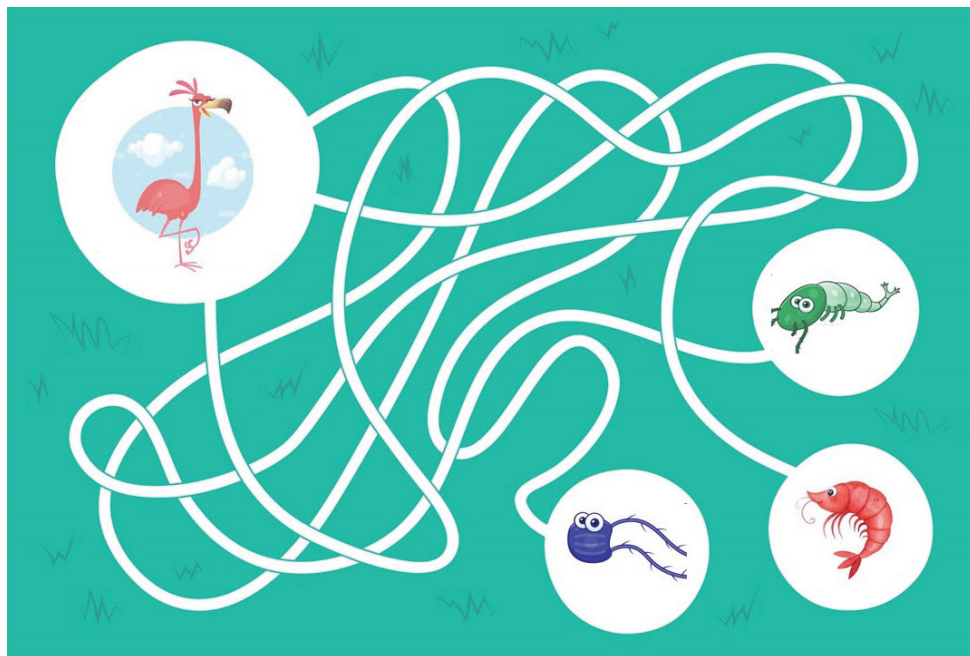
Цел на заданието: изследване на възможностите за свързване с ресурсите, които предоставя домът, не като конкретно място, а като познати неща.

Материали: глина, пластилин, или други предпочитани изразни средства и помощни материали за творческо изразяване /лепило, ножици, печати, перфоратори и др.

Начин на изпълнение: предложете на децата да изследват заобикалящата среда и да забелязват подробности; после да изработят дома на Фламинго такъв, какъвто си го представят.

Задача 4. Техника с творческа игра „Лабиринтът на Фламинго“

Фиг. 2 „Лабиринтът на Фламинго“

Цел на заданието: развиване на зрителното внимание, творчески подход при решаване на проблемни ситуации.

Материали: игрално поле с рисунка на лабиринт.

Начин на изпълнение: използва се готовото игрално поле, като целта е да се намери правилния път, така че Фламинго да стигне до храната си.

Допълнение: състави меню на Фламинго; напиши рецепти; използвай изображението на лабиринта като карта и нарисуй какво/кого среща по пътя си Фламинго, разкажи кратка история.

По-долу са представени изображения, които онагледяват приложена на практика четвърта задача от експерименталния модел с деца в начална училищна възраст:

Фиг. 3. Изображение от практическа тренингова ситуация с играта „Лабиринтът на Фламинго“

Фиг. 4. Изображение от практическа тренингова ситуация с играта „Лабиринтът на Фламинго“

Фиг. 5. Изображение от практическа тренингова ситуация с играта „Лабиринтът на Фламинго“

Фиг. 6. Изображение от практическа тренингова ситуация с играта „Лабиринтът на Фламинго“

Извод

Обучението по изобразително изкуство и другите артистични дейности сами по себе си не са достатъчни за формиране на креативността при децата, тя не се случва като естествена последица от арт обучението. Необходимо е прилагане на принципите на креативността в педагогически контекст. В тази връзка, прилагането на подходящи арт педагогически техники е възможно да бъде част от педагогическите подходи и стратегии за развиване на детското творчество. Предложенията в експерименталния модел творчески задачи могат да се използват като част от обучителния процес или от тренингов формат.

Литература:

1. Велева, А., Педагогика на творчеството, Русе, 2012, стр. 6
2. Вълчева, П., Творческият разказ в предучилищна възраст, 2022, стр.106
3. Димитрова. Кр., И. Пеева, Математически приказки за втори клас. Образование и технологии, том 9, София, 2018, стр. 282-287
4. Калоянова, Н. 2021. Креативни техники в проектно базираното обучение, Академично списание „Управление и образование“, т.17(1), стр. 139-147
5. Книга за игра „Нека зарчето реши какво ще нарисуваш ти“, Миранда, 2019
6. Митева, П. Емоционална интелигентност и управление на професионалния стрес при учители. Артпедагогика – стратегии и техники, София, 2022, стр. 67-76
7. Стоянова, В., Практическо приложение на творчески инструменти за създаване на вълшебни приказки от ученици в начален етап на обучение /III – IV клас/, БСУ – Годишник СНТ, Том XLIII, 2021, стр. 54-59
8. Форд., С., Бъди Фламинго и се отличавай от тълпата, 2018